

MAKROEKONOMICKÝ VÝVOJ A HOSPODÁRSKE POLITIKY NA SLOVENSKU

ÚTVAR HODNOTY ZA PENIAZE

30.11.2021

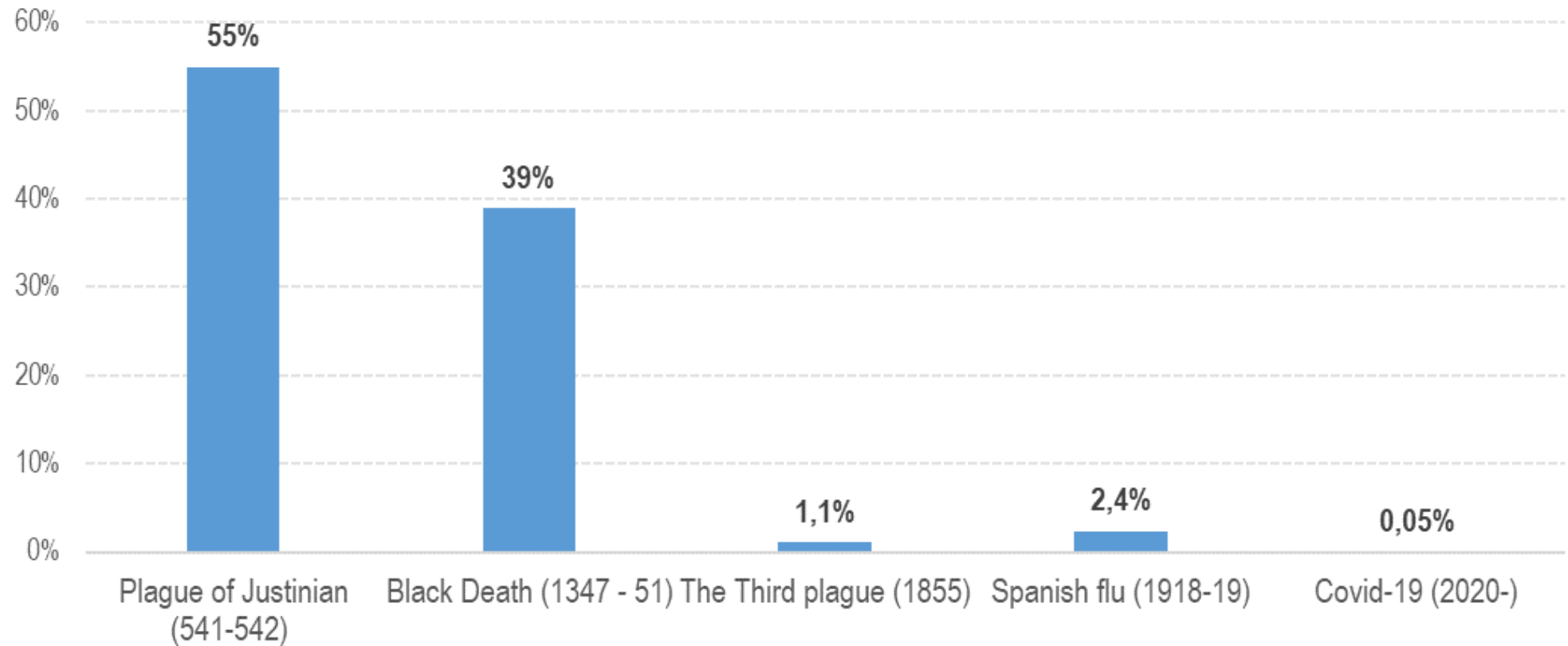
1. Plán obnovy a odolnosti
2. Hodnota za peniaze v slovenskej verejnej politike
3. Meranie výsledkov v rozpočte

PLÁN OBNOVY A ODOLNOSTI SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Makroekonomický kontext

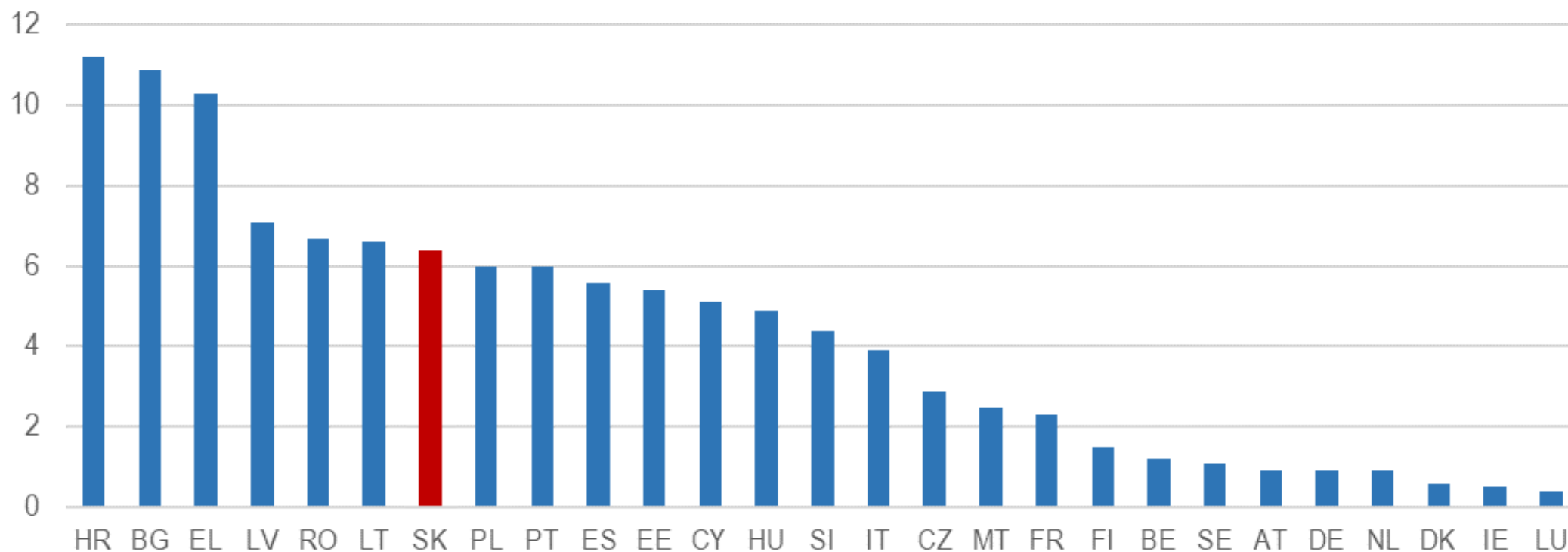
PLÁN OBNOVY

Dlh vo vyspelých krajinách je najvyšší v histórii

Alokácia grantov ako % z HDP

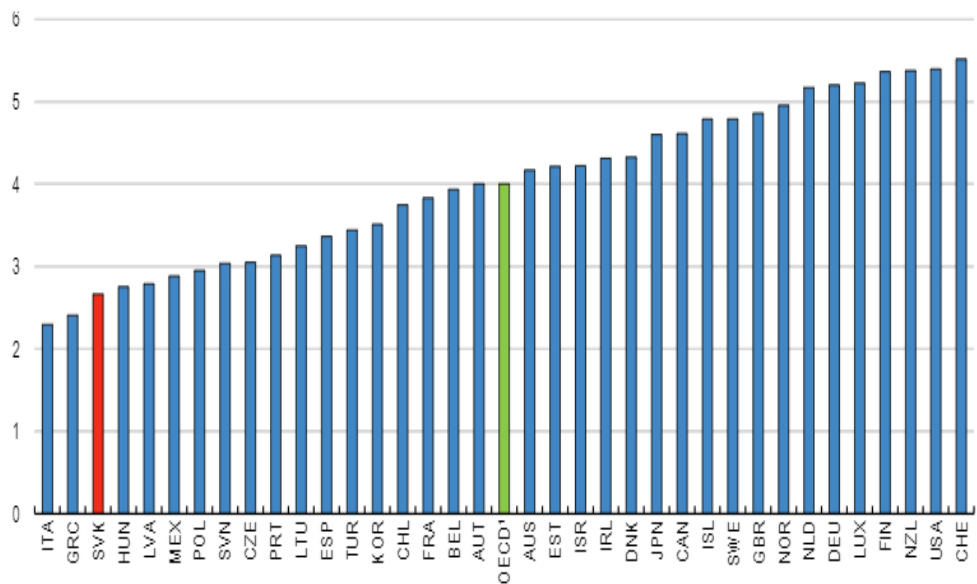

- 70% - populácia, HDP na hlavu, nezamestnanosť 2015-19
- 30% - pokles HDP v rokoch 2020 - 2021

Prioritou verejné služby

Kvalita verejných služieb
(WEF index, škála (0-6) najlepšia)

Note: Unweighted average of the 36 OECD countries

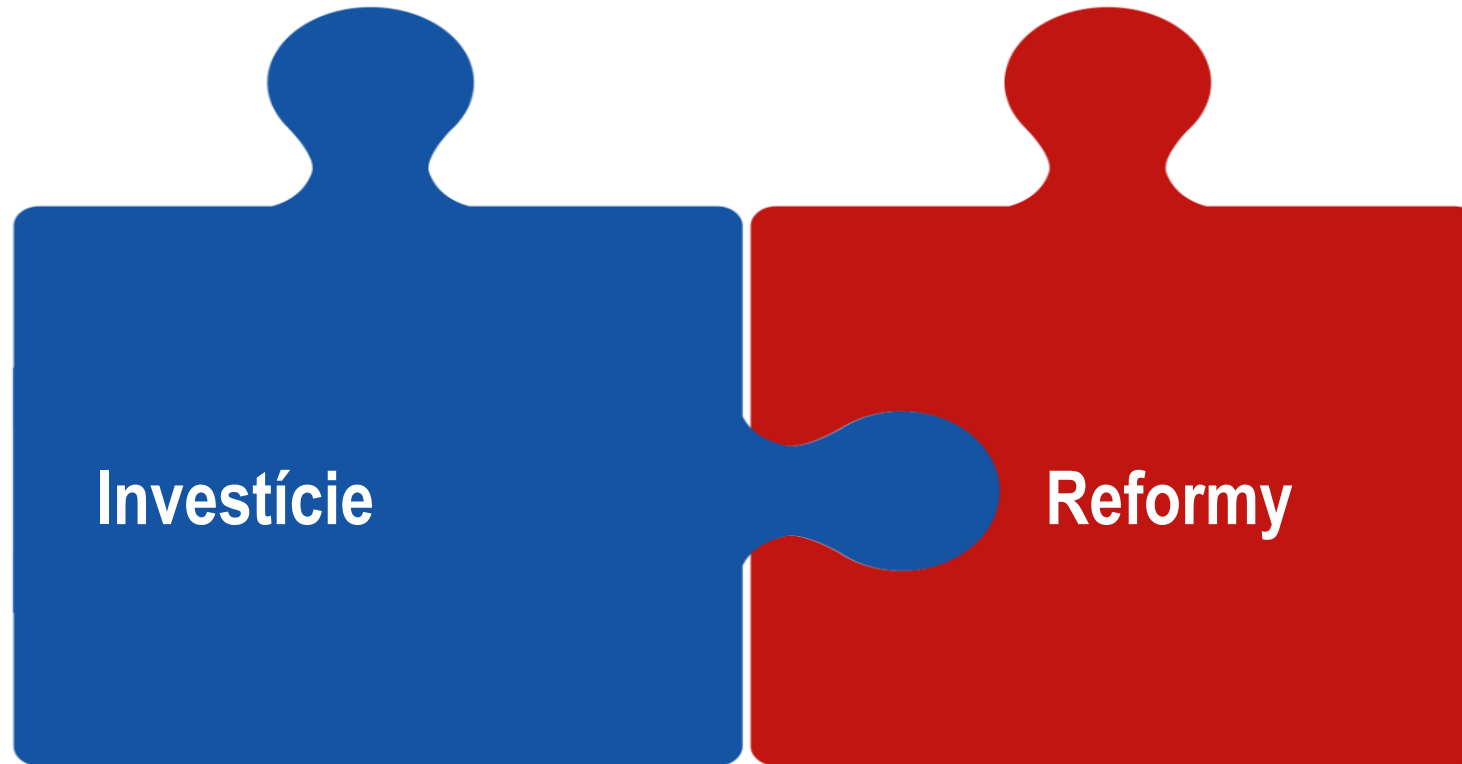
Source: World Economic Forum; *Global Competitiveness Index dataset 2007-2018*; www.weforum.org/gcr

Kľúčové oblasti zaostávania
(rozdiel v rebríčku kvality života OECD)

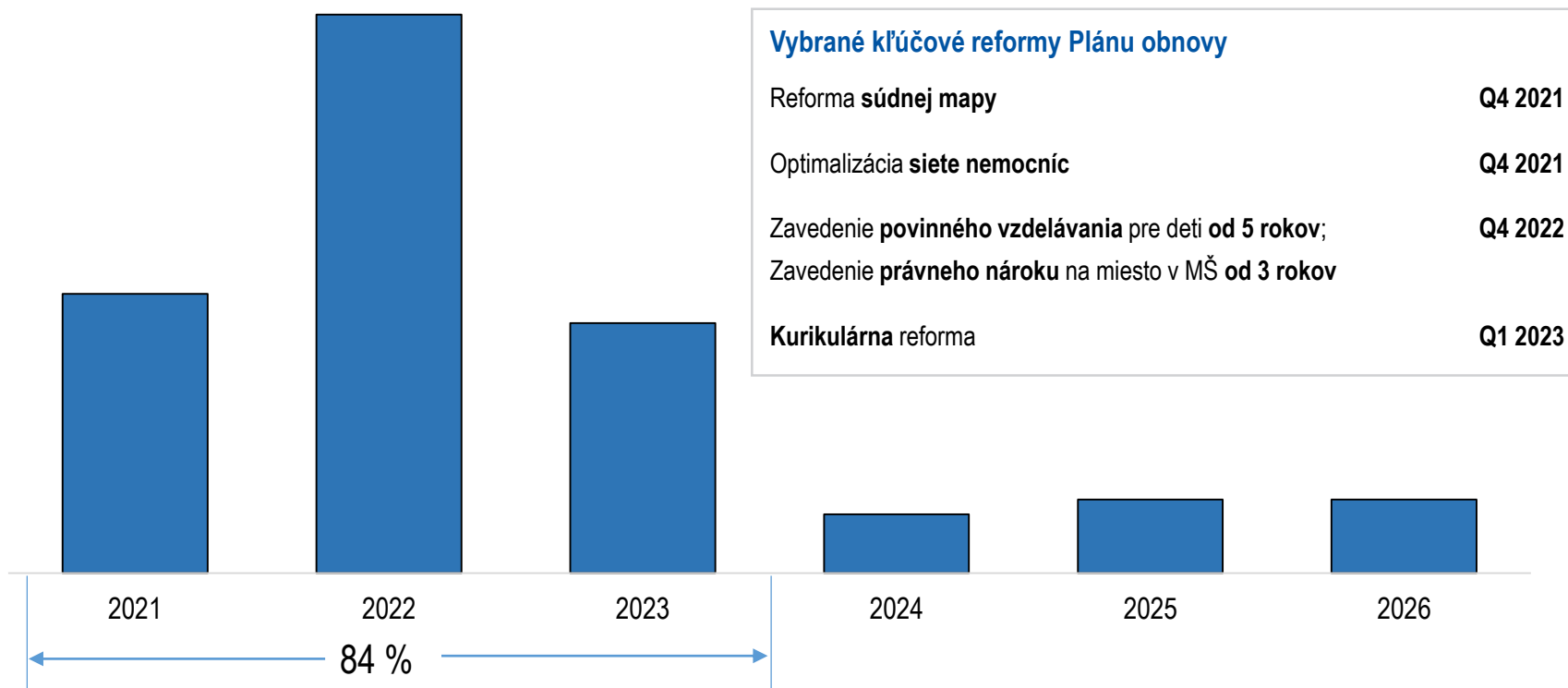
Hlavný princíp plánu obnovy – reformy

REFORMY A INVESTÍCIE SÚ ZÁKLADOM PLÁNU OBNOVY

Slovensko sa zaviazalo prijať 66 reforiem za 6 rokov

Počet reforiem z plánu obnovy podľa rokov

klúčové reformy

reforma **súdnej mapy**

reforma **riadenia vysokých škôl**

modernizácia **policajného zboru**

reforma **verejných výskumných inštitúcií**

optimalizácia **siete nemocníc**

zefektívnenie boja **proti korupcii a praniu špinavých peňazí** (reforma NAKA)

reforma **nakladania so stavebným odpadom**

reforma **verejnej osobnej dopravy**

reforma **zosúladenia podporných mechanizmov obnovy rodinných domov**

dôchodková reforma

kurikulárna reforma

reforma **verejného obstarávania**

zavedenie **povinného vzdelávania** pre deti **od 5 rokov**,
zavedenie **právneho nároku** na miesto v škôlke **od 3 rokov**

reforma **integrácie a financovania dlhodobej sociálnej a zdravotnej starostlivosti**

Q4 2021

Q4 2021

Q4 2021

Q4 2021

Q4 2021

Q1 2022

Q2 2022

Q4 2022

Q3 2022

Q4 2022

Q1 2023

Q2 2023

Q4 2022

Q4 2025

Investície v pláne obnovy

PÄŤ OBLASTÍ PLÁNU OBNOVY A ODOLNOSTI SLOVENSKA

lepšie vzdelanie
892 mil.

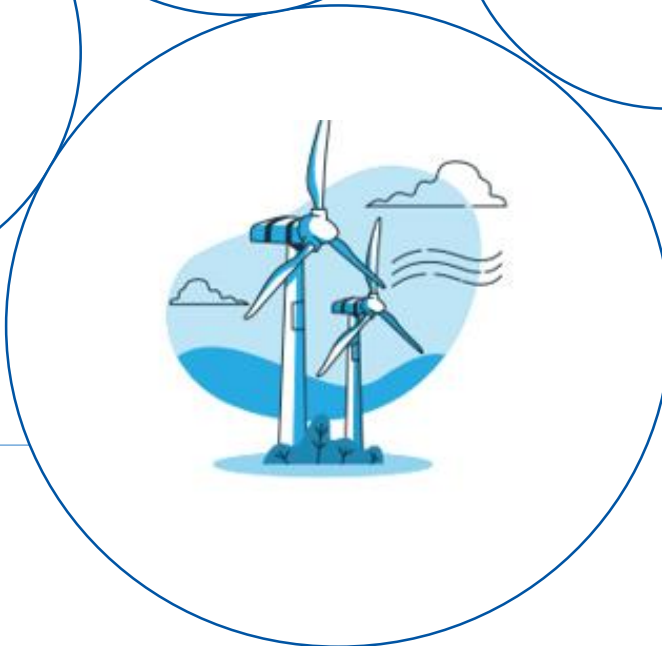
konkurencieschopné a
inovatívne Slovensko
739 mil.

efektívny štát
a digitalizácia
1010 mil.

zelené Slovensko
2 301 mil.

zdravý život
1 532 mil.

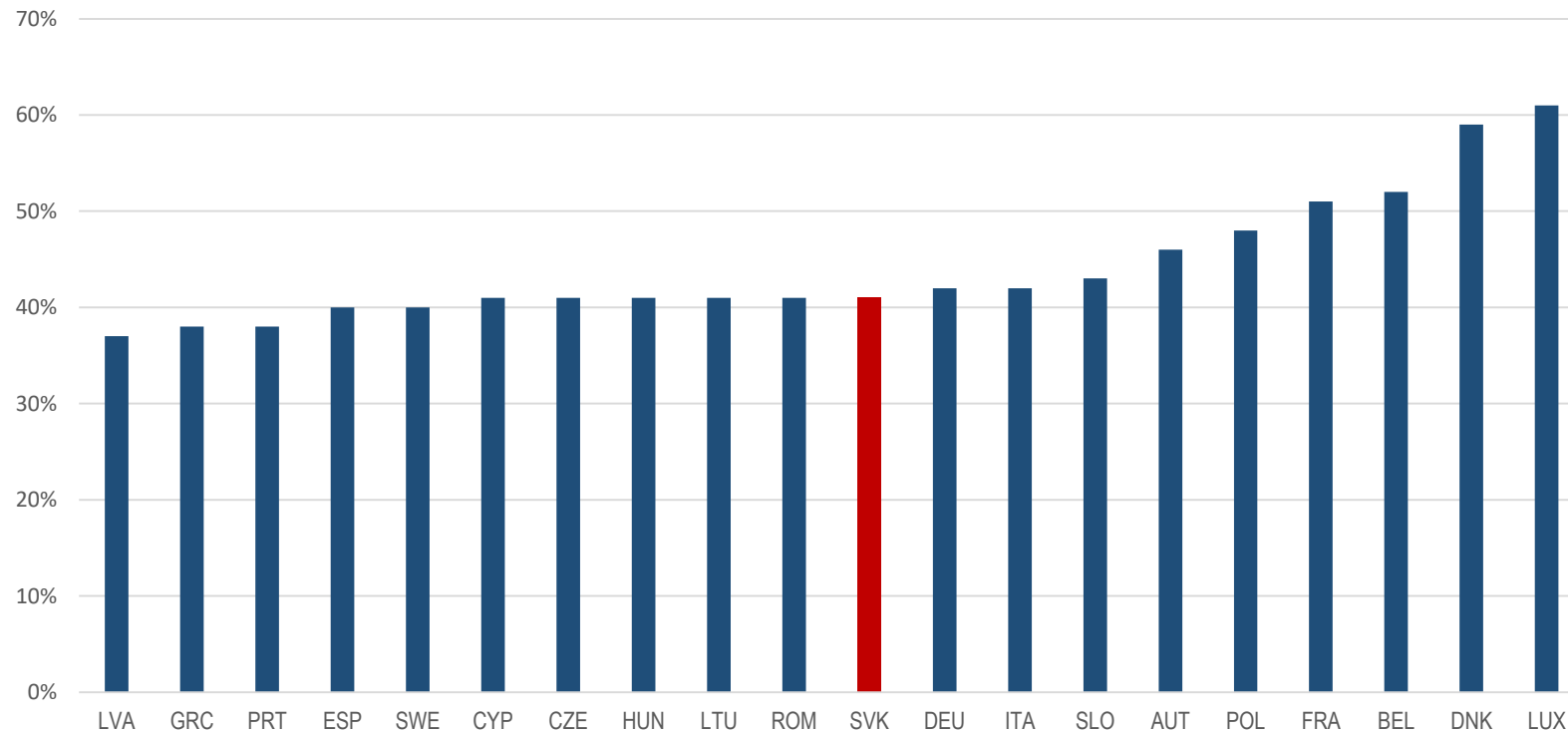

Zelená ekonomika

Aký zelený je plán obnovy ?

(Podiel opatrení z plánu obnovy, ktoré znižujú CO2 v ekonomike)

Zelená ekonomika (2,3 mld.) – zníženie Co2 emisií

- Podpora obnoviteľných zdrojov energie – 232 mil.
- Obnova budov - 741 mil.
- Udržateľná doprava – 801 mil.
- Dekarbonizácia priemyslu - 368 mil.
- Adaptácia na zmenu klímy – 159 mil.

Zelená ekonomika (2,3 mld.)

Milníky

- Ukončenie podpory spaľovania hnedého uhlia v elektrárni Nováky a transformácia regiónu Hornej Nitry

Ciele do 2026

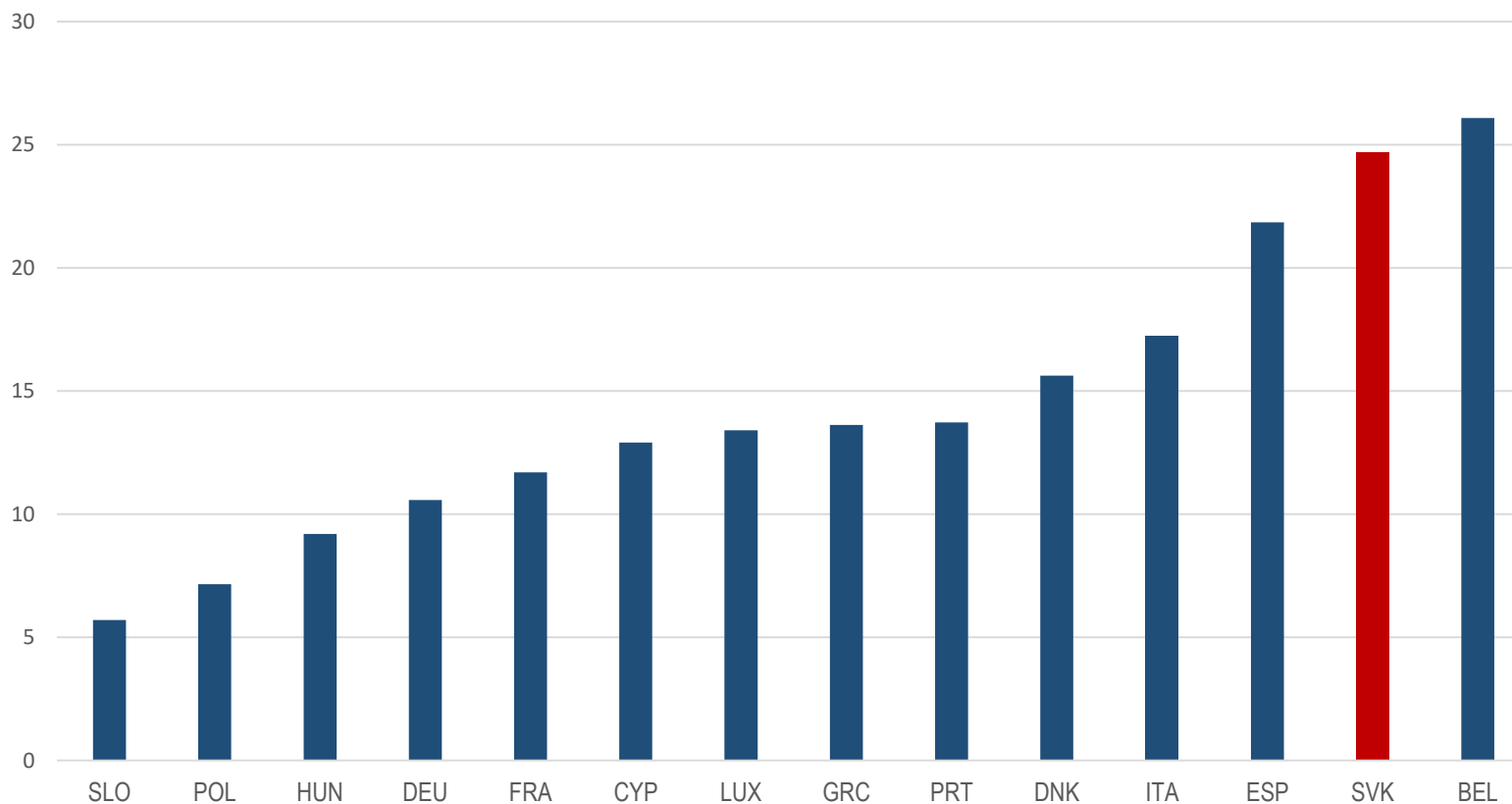
- Obnova 30 000 rodinných domov
- 100 km dispečerizovaných úsekov železničných tratí
- 200 km novej cyklistickej infraštruktúry

Školstvo, veda a inovácie

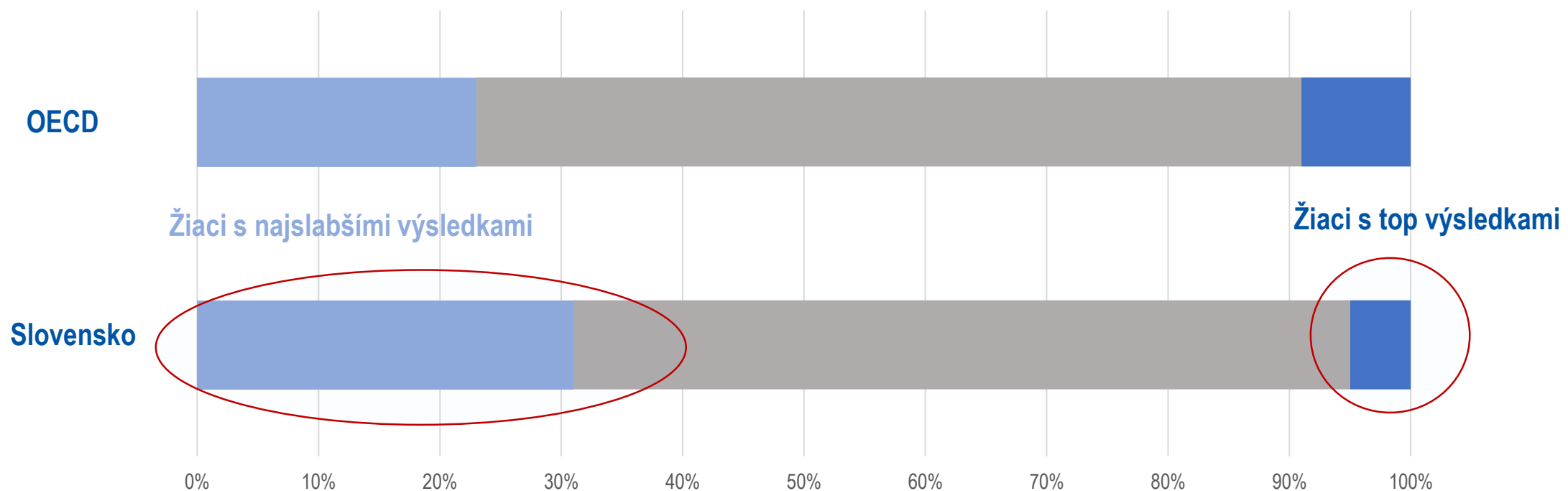

Podiel výdavkov na školstvo na pláne obnovy je jeden z najvyšších,
(% podiel opatrení z plánu obnovy, ktorých investície smerujú do školstva (NACE))

ŠKOLSTVO: SLOVENSKO MÁ VZDELANÚ POPULÁCIU

Výsledky testovania 15 ročných, PISA čitateľská gramotnosť

Vzdelávanie, veda a výskum (1,6 mld.)

Milníky

- Zavedenie právneho nároku na miesto v škôlke od 3 rokoch
- Kurikulárna reforma
- Vysokoškolská reforma
- Reforma riadenia vedy výskumu

Ciele do 2026

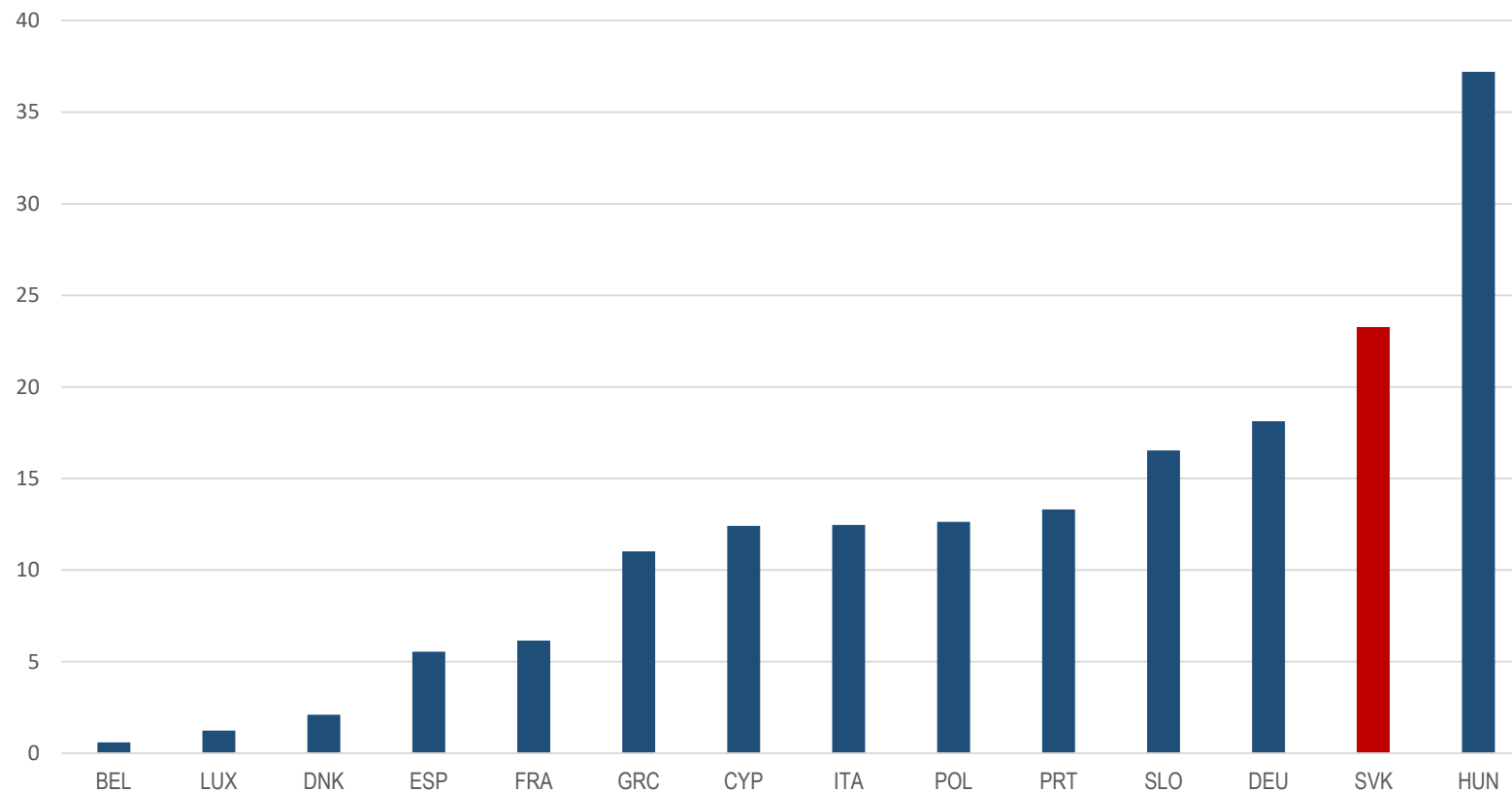
- Dobudovanie kapacít v škôlkach – vyše 12 tisíc nových miest
- Základná úroveň digitalizácie pre všetky školy

Zdravotníctvo

Podiel výdavkov na zdravotníctvo je jeden z najvyšších (% podiel opatrení z plánu obnovy, ktorých investície smerujú do zdravotníctva (NACE))

Zdravotníctvo (1,5 mld.)

Milníky

- **Optimalizácia siete nemocníc**
- **Rozvoj kapacitných oblastí v starostlivosti o duševné zdravie**
- **Reforma financovania dlhodobej sociálnej a zdravotnej starostlivosti**

Ciele do 2026

- **Zmodernizované a rekonštruované nemocnice 2400 nemocničných miest**
- **170 novo vytvorených miest ambulantnej starostlivosti**

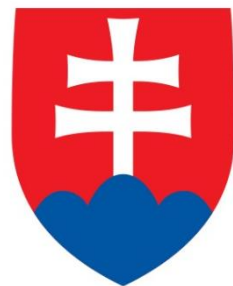
Verejná správa a digitalizácia

Efektívny štát a digitalizácia (1 mld.)

- Podnikateľské prostredie (11 mil.)
- Reforma justície (reforma súdnej mapy) (255 mil.)
- Bezpečnosť (modernizácia policajného zboru) (229 mil.)
- Zdravé verejné financie (dôchodková, daňová reforma) (0)
- Digitálne Slovensko (internet pre každého, kyberbezpečnosť) (615 mil.)

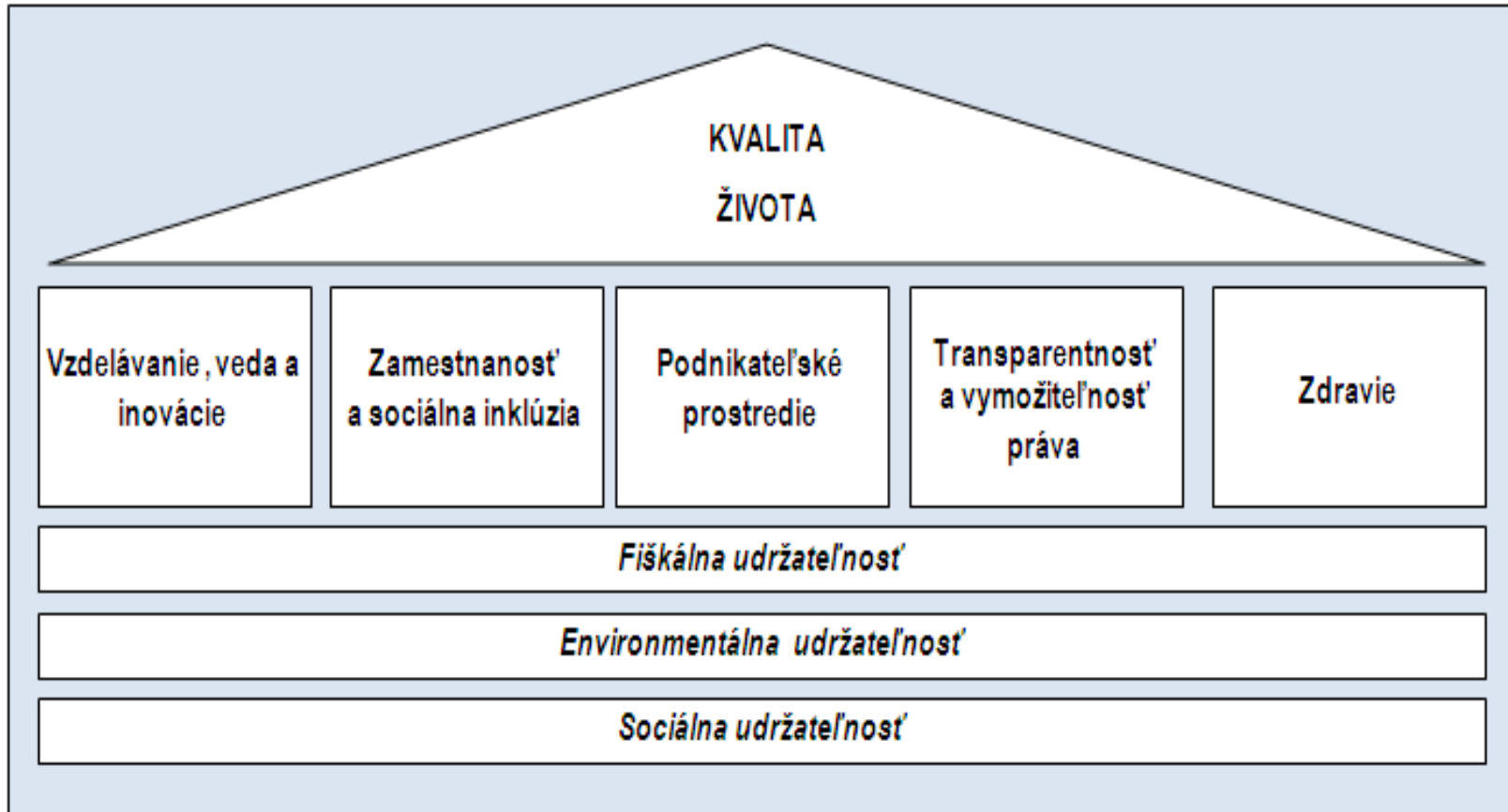

HODNOTA ZA PENIAZE V SLOVENSKEJ VEREJNEJ POLITIKE

NOVEMBER 2021

11/30/2021

CIEĽ: LEPŠIA KVALITA ŽIVOTA A UDRŽATEĽNÉ VEREJNÉ FINANČIE

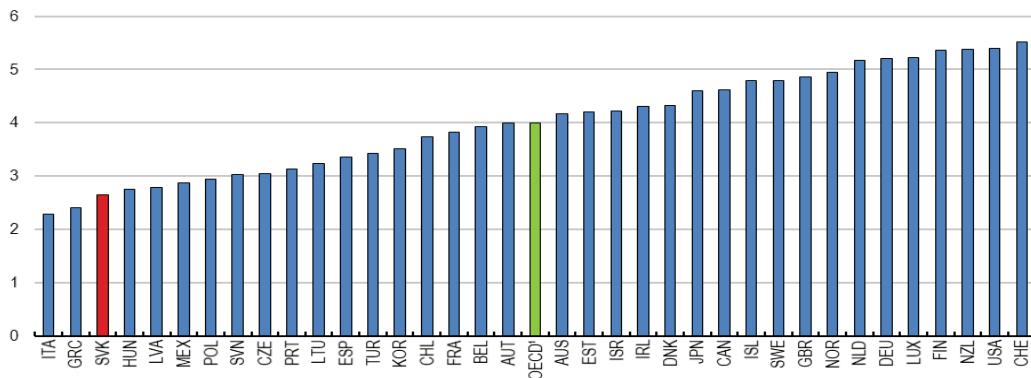
- [Better life index \(OECD\)](#)

HODNOTA ZA PENIAZE - DEFINÍCIA

- Najlepší z možných svetov (2016):

- „Žiadna krajina nedokáže mať naraz anglosaské dane, škandinávске výdavky a balkánsku korupciu.“
- „Úspešné krajiny 21. storočia s najvyššou kvalitou života sa líšia veľkosťou štátu, no jedno majú spoločné: efektívnu verejnú správu zameranú na dosahovanie výsledkov.“

WEF - Kvalita verejných služieb (0-6, najlepšie)

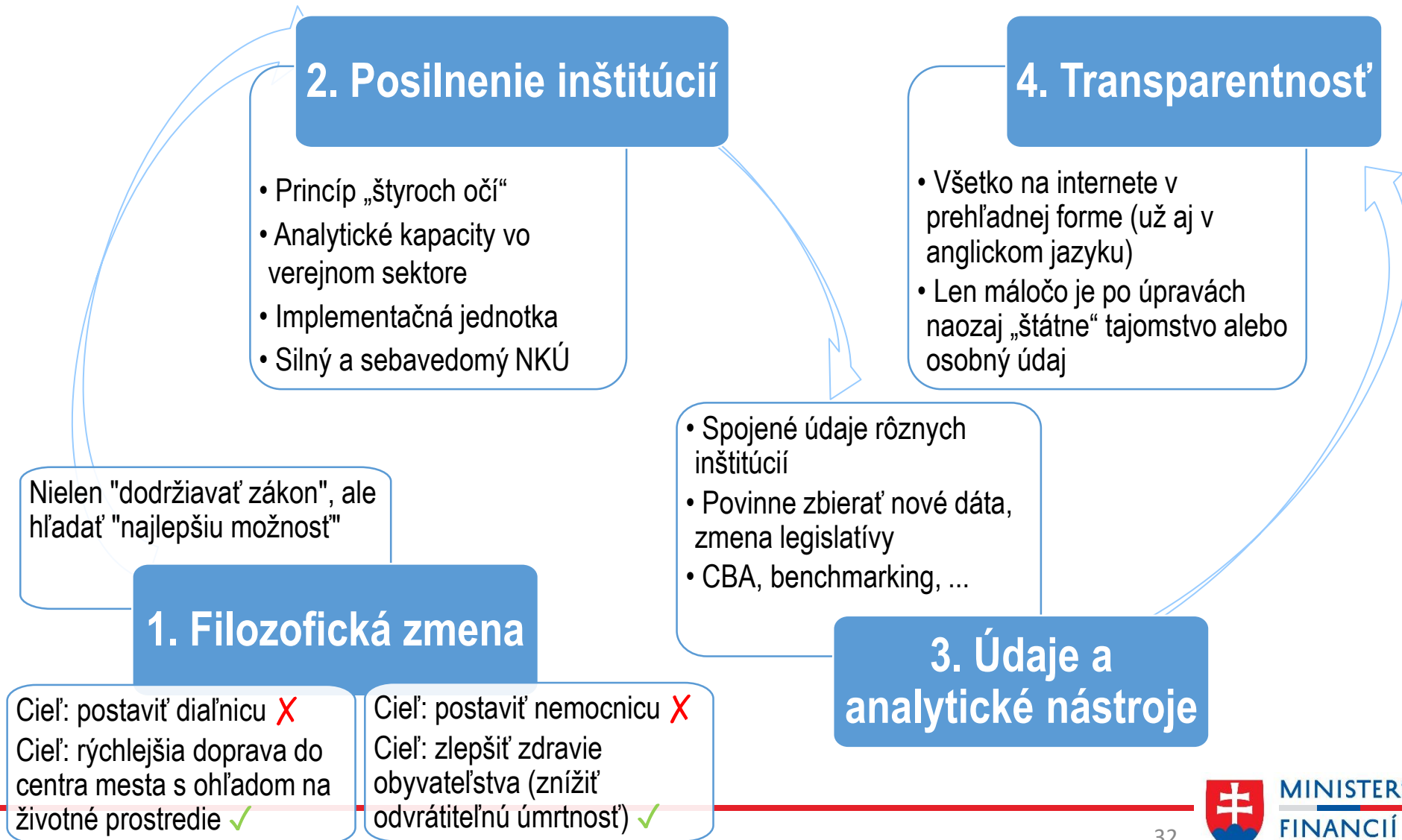
- Efektívnejšie rozhodovanie = Viac výsledkov („more“) za menej peňazí („with less“)

1. Verejné zdroje sú obmedzené – veľkosťou príjmov, rozpočtovými obmedzeniami
2. Peniaze nemajú mašličky – politici rozhodujú kde míňať: *platy učiteľov vs. vianočné dôchodky vs. obchvat BA aj vs. vlaky zadarmo*
3. Na rozhodnutie potrebujú analytický aparát

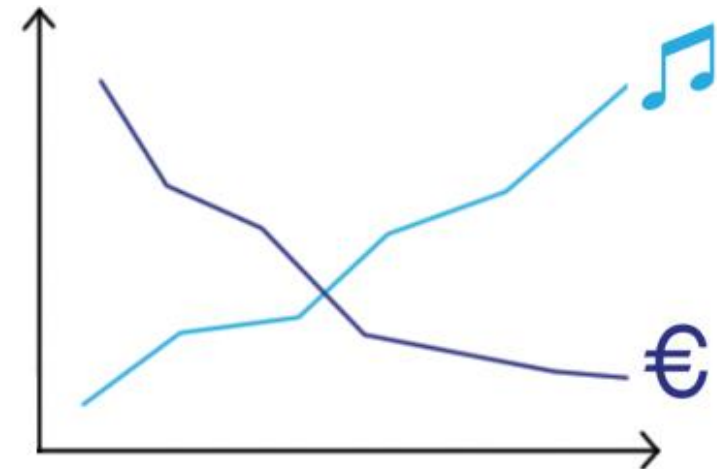
POTREBUJEME ZVÝŠIŤ HODNOTU ZA PENIAZE

- **Lebo dosahujeme slabé výsledky** a často ani nevieme, ktoré rozhodnutia zvyšujú blahobyť
- Ekonomicky hodnotiť všetky rozhodnutia verejného sektora - **prevádzku, investície, politiky a reguláciu**
- Na úrovni jednotlivých rozhodnutí, ale pravidelne aj celej výdavkovej obálky (revízie výdavkov)
- **Predbežne** (ex ante) vládnu agentúrou **aj následne** (ex post) nezávislou agentúrou
- **Dôraz na výsledky** vo verejnej diskusii (programové rozpočtovanie)
- **Porovnávať sa voči najlepším** doma aj v zahraničí, verejne, transparentne a s dobrými údajmi

NEMÁME ČAROVNÝ PRÚTIK, POCTIVÁ ANALYTICKÁ ROBOTA

- Od roku 2016
- V súčasnosti cca 50 analytikov
- Ekonomické hodnotenie verejných rozhodnutí (prevádzka, investície, regulácie)

Hlavné nástroje ÚHP:

Revízie výdavkov

- Vybrané sektory (zdravotníctvo) alebo prierezové témy (IT, zamestnanosť)

Hodnotenie verejných investícií

- nad 40 mil. eur, alebo nad 10 mil. eur v IT – podľa zákona
- nad 1 mil. eur – podľa uznesenia vlády

Optimalizačné audity

- hlbší pohľad na najväčšie štátne podniky a organizácie

Inštitúcia

- Inštitút finančnej politiky (IFP MF SR)
 - Najmä makroekonomické a daňové prognózy
 - Hodnotenie súladu s fiškálnymi pravidlami
 - Tvorba strategických dokumentov (Program stability, Návrh rozpočtového plánu, Národný program reforiem)
- Rada pre rozpočtovú zodpovednosť (RRZ)
 - Nezávislá fiškálna inštitúcia
 - Monitorovanie a hodnotenie hospodárenia SR
 - Hodnotenie pravidiel rozpočtovej zodpovednosti
- Útvar hodnoty za peniaze (ÚHP MF SR)
 - Efektívnosť verejných výdavkov a politík

Hlavné indikátory

Štrukturálne saldo,
výdavkové pravidlo

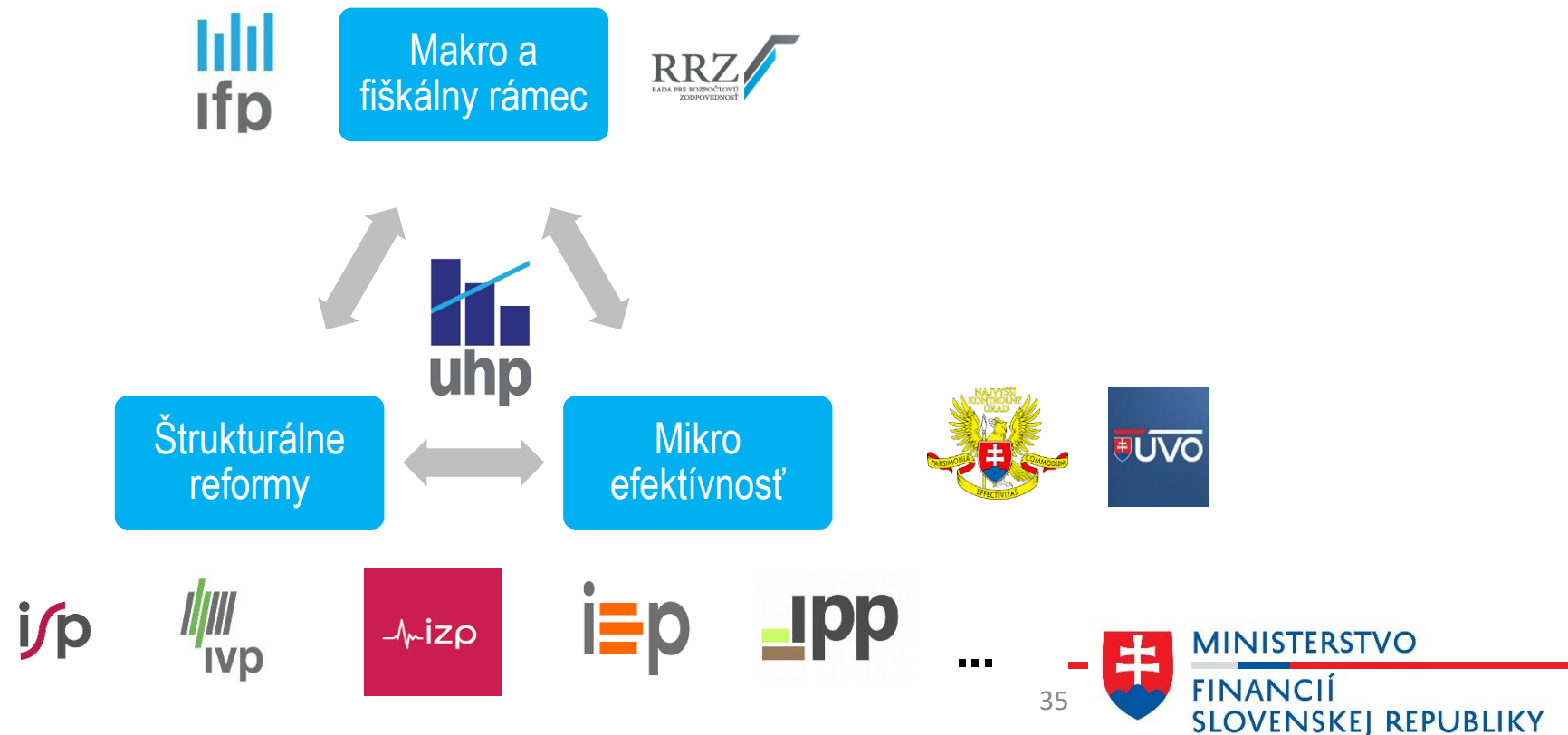
S2, GAP
(indikátory fiškálnej
udržateľnosti)

Sektorové ukazovatele
(kvalita života)

FIŠKÁLNA UDRŽATEĽNOSŤ VS. KVALITA ŽIVOTA

- Verejné financie je možné chápať ako širší pojem než fiškálna udržateľnosť
- Nielen ukazovatele dlhu a deficitu, ale aj výsledky ktoré dosahujeme
- Verejné financie ako nástroj na dosahovanie cieľov – zvyšovanie kvality života

VYPOČÍTAŤ HODNOTU ZA PENIAZE ZNAMENÁ

Ekonomicky, nielen formálne, účtovnícky a čiastkovo (príklady na doprave)
(na verejné financie, podnikanie, obyvateľov apod.)

- 1. Pomenovať ciele**
 - rýchla, kvalitná, bezpečná, DOPRAVA za primeranú cenu, so zohľadnením externalít
 - cieľom napríklad nie je len postaviť čo najviac diaľnic
- 2. Rôzne možnosti a ako ich dosiahnuť**
 - napríklad: postaviť viac ciest, opraviť a rozšíriť existujúce cesty, posilniť verejnú dopravu, prímestská politika (parkovacia politika, spoplatnenie vstupu do mesta)
- 3. Kvantifikovať všetky náklady a prínosy pre celú spoločnosť**
 - Finančné aj nefinančné, viditeľné aj neviditeľné, isté aj neisté, súkromné aj verejné
- 4. Kvantifikovať v súčasnej hodnote**
- 5. Kvantifikovať neistotu**

NAJDÔLEŽITEJŠIE PRÍSTUPY A NÁSTROJE

- **Analýza nákladov a prínosov (Cost-benefit analysis (CBA))** - dopravné a IT projekty
 - Ideálna, ale v praxi často ťažko realizovateľná, meria všetko v peniazoch
 - napr. výstavba diaľnice, nemocnice, letiska
- **Analýza efektívnosti nákladov (Cost-effectiveness analysis (CEA))**
 - Finančná náklady vs výsledkový indikátor nap. vek dožitia, zamestnanosť, emisie skleníkových vplyvov
 - napr. porovnanie alternatívnych typov zdravotníckych alebo ekologických intervencií,
- **Analýza užitočnosti nákladov (Cost-utility analysis (CUA))** – revízia zdravotníctva
 - finančné náklady vs užitočnosť,
 - napr. v zdravotníctve je užitočnosť meraná dĺžkou života (kvantita) aj jeho životnou úrovňou (kvalita). Náklady na jeden zdravý život (QALY)
- **Minimalizácia nákladov (Cost-minimizing analysis (CMA))** – prestavba kaštieľa Rusovce
 - Ovplyvňujú sa len náklady
 - napr. nová nemocnica vs. rekonštrukcia starej
- **Benchmarking** – revízie výdavkov
 - vnútorný (*porovnáva pozorované jednotky medzi sebou*), vonkajší (*napr. medzinárodné porovnanie*), najlepšia je kombinácia oboch
 - napr. porovnanie prevádzkových nákladov
- **Sofistikovanejšie analýzy efektívnosti** – analýza efektívnosti úradov práce
 - Data Envelope Analysis, Stochastic Frontier Analysis, dynamické modelovanie, atď.

PRÍKLAD: PREČO CHCEME STAVAŤ OBCHVAT BA?

1. Aký problém riešime?

- Vysokú intenzitu dopravy a dopravné zápchy v okolí BA

2. Čím je spôsobený?

- Ak tranzit => Postavme obchvat
- Ak dochádzanie =>

3. Alternatívne/efektívnejšie riešenie

- Realizácia dôležitých úsekov R7 + posilnenie kapacít verejnej dopravy, bicykle v meste, (častočne) financovaná poplatkom za vstup do mesta

ÚHP:

- Obchvat nerieši zápchy v meste
 - Tranzitná doprava v BA tvorí len 7-11% dopravy a dôležitú úlohu hrá dochádzanie do práce
- Výstavba nových ciest neznižuje intenzitu prepravy
 - Podľa zahraničnej skúsenosti + 1 % ciest zvýši intenzitu dopravy 1 % (Viac ciest = viac áut)
- Otázka štát vs. PPP je druhoradá

PRÍKLAD: KOBRA EFEKT

- 1. Aký problém riešime?**
 - Menej kobier v Indii
- 2. Ako ho dosiahneme? Pomôžu výdavky na dosiahnutie cieľa ?**
 - Vyplatíme cash za každú mŕtву kobru
- 3. Alternatívne/efektívnejšie riešenie**

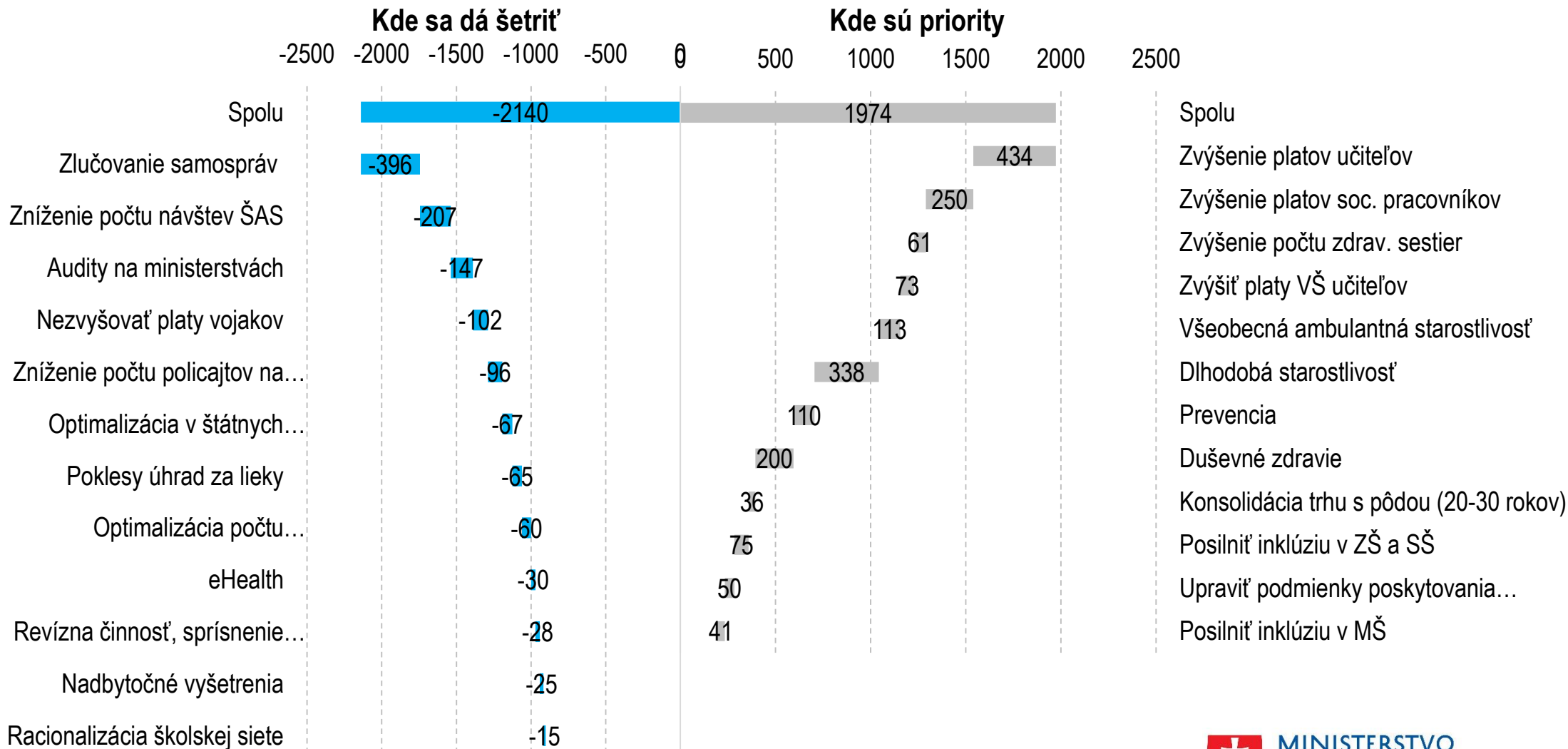
PRÍKLAD: NULTÉ ROČNÍKY

- 1. Aký problém riešime?**
 - Nedostatočné výsledky žiakov z MRK na základných a stredných školách
- 2. Ako ho dosiahneme? Pomôžu výdavky na dosiahnutie cieľa ?**
 - Žiaci z MRK prichádzajú do prvých ročníkov základných škôl s nedostatočnou znalosťou slovenčiny a nevedia sa prispôbiť vyučovaniu. Preto najprv začnú v nultom ročníku aby sa doučili
- 3. Alternatívne/efektívnejšie riešenie**
 - Škôlky sú oveľa efektívnejšie

KDE NÁJŠŤ PENIAZE NA PRIORITY?

KDE NÁJŠŤ PENIAZE NA PRIORITY?

Prihláste sa k nám😊

ARE YOU
AWESOME?

WE'RE HIRING!

- Pridaj si nás na [Facebooku](#)
- Prečítaj si štúdie „[Najlepší z možných svetov](#)“ a „[Rozpočet 2.0](#)“
- Pozri web: [UHP](#) a [IFP](#)

Štefan Kišš

Director

[Value for Money Division](#)

Ministry of Finance of the Slovak Republic

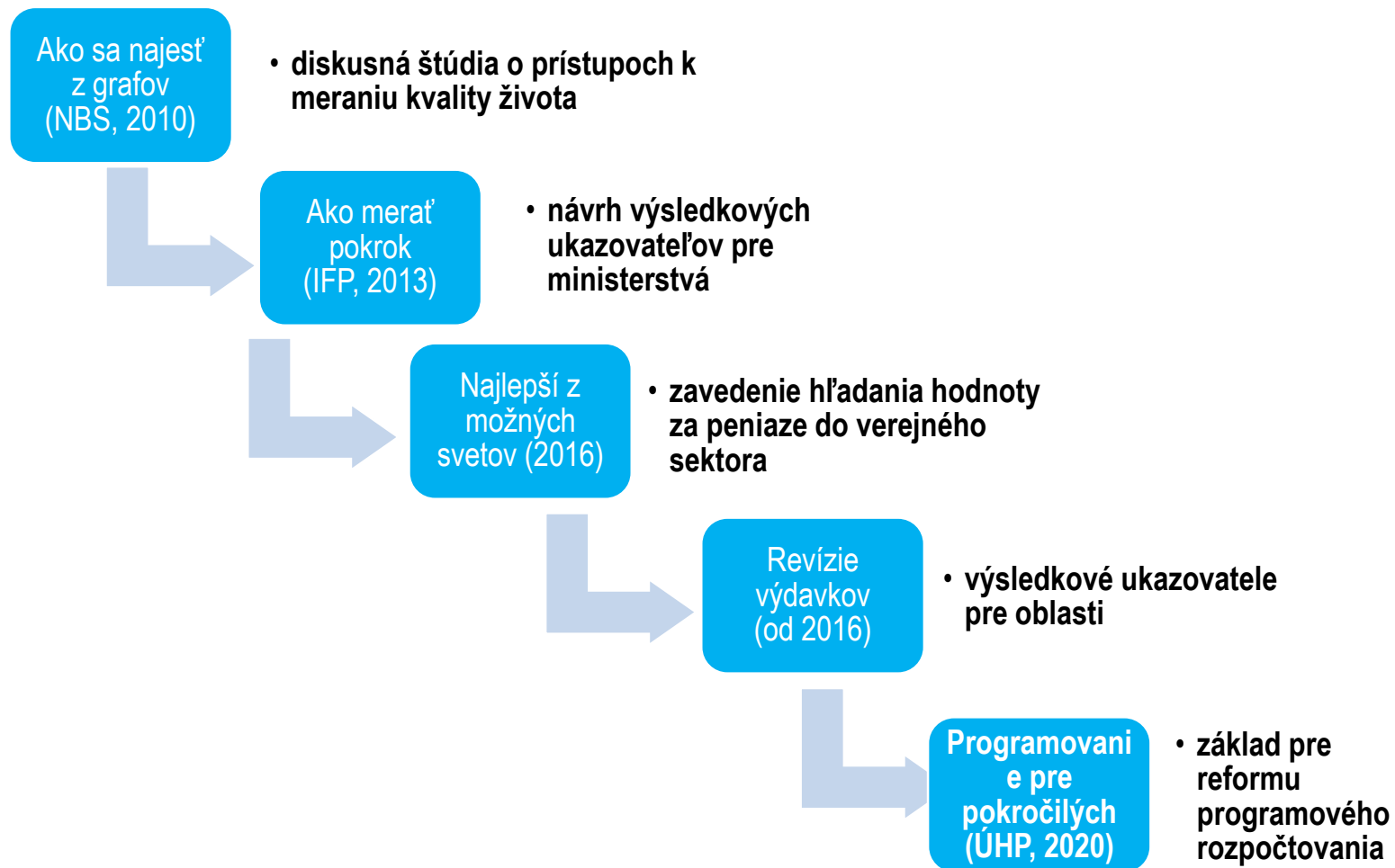
E-mail: stefan.kiss@mfsr.sk

Tel.: +421 2 5958 2429

HOVORME O VÝSLEDKOC, NIE VSTUPOCH

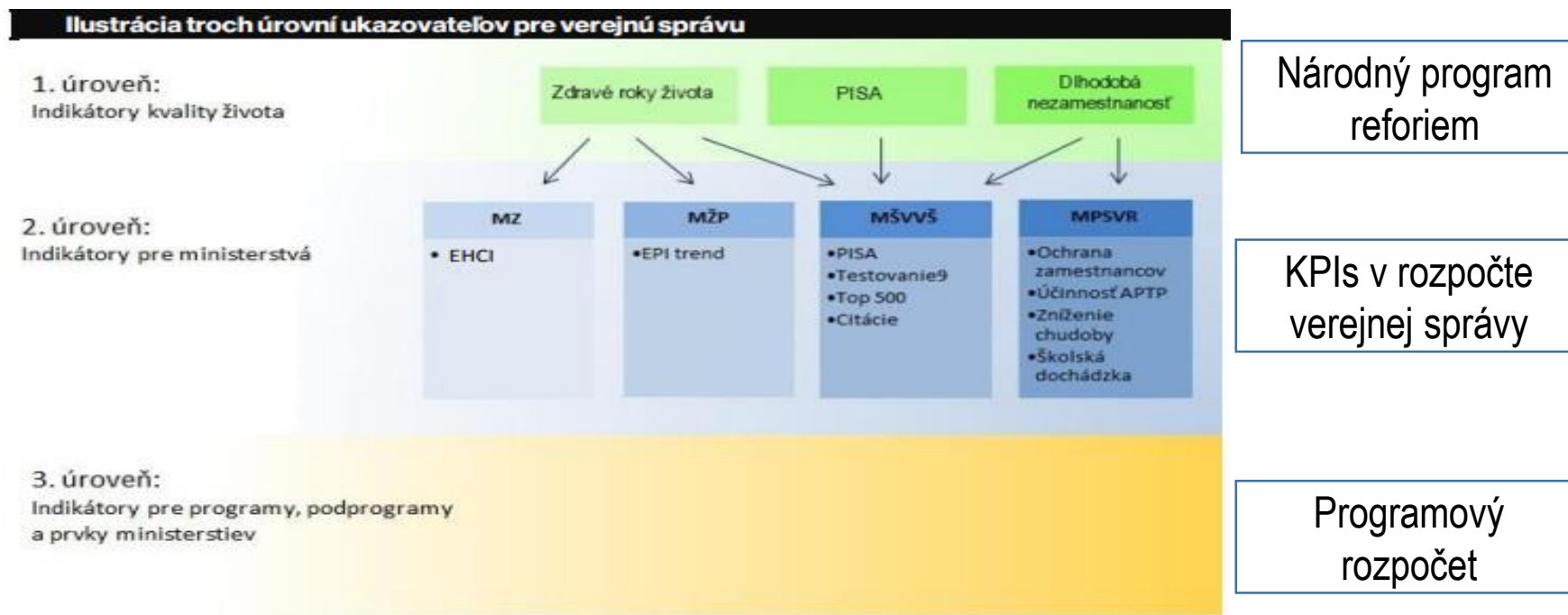
- Stále prevláda debata o vstupoch (platba za poistencov štátu) a nie o výsledkoch (odvratiteľná úmrtnosť)
- Prvým krokom pre dobré rozhodovanie o verejných politikách je určiť cieľ, ktorý chce vláda dosiahnuť, **najlepšie vo forme výsledkových ukazovateľov** (Filko, Kišš, Ódor; 2016).
- Výsledkové indikátory sa v praxi nevyužívajú – postupne zlepšujeme cez revízie výdavkov a rozpočtovom vyjednávaní
- Kvalitu napredovania krajín nestačí merať len cez optiku HDP (Kvalita života - [Better life index, OECD](#))
- Manuál IFP: [Tri výzvy slovenskej ekonomiky](#) - Sleduje postavenie Slovenska v medzinárodnom porovnaní cez skupiny indikátorov v kľúčových oblastiach.

KROK ZA KROKOM K LEPŠEJ DISKUSII O VÝSLEDKOVÝCH

ŠTÚDIA AKO MERAŤ POKROK (2013) NAVRHLA UKAZOVATELE PRE MINISTERSTVÁ...

- Štúdia navrhla spôsob, ako merať výsledky verejnej politiky pomocou jasných, transparentných výsledkových ukazovateľov pre každé ministerstvo
- Na prvej úrovni ukazovatele pravidelne využívané v NPR, potreba dopracovať 2. a 3. úroveň.

... OD ROKU 2021 UKAZOVATELE UŽ AJ V ROZPOČTE.

- RVS 2021-2023 – zverejnené výsledkové ukazovatele pre ministerstvá
- RVS 2022-2024 – výsledkové ukazovatele aj s cieľovými hodnotami na 2024 a 2030

Tabuľka 76 - Kľúčové ukazovatele zdravotníctva

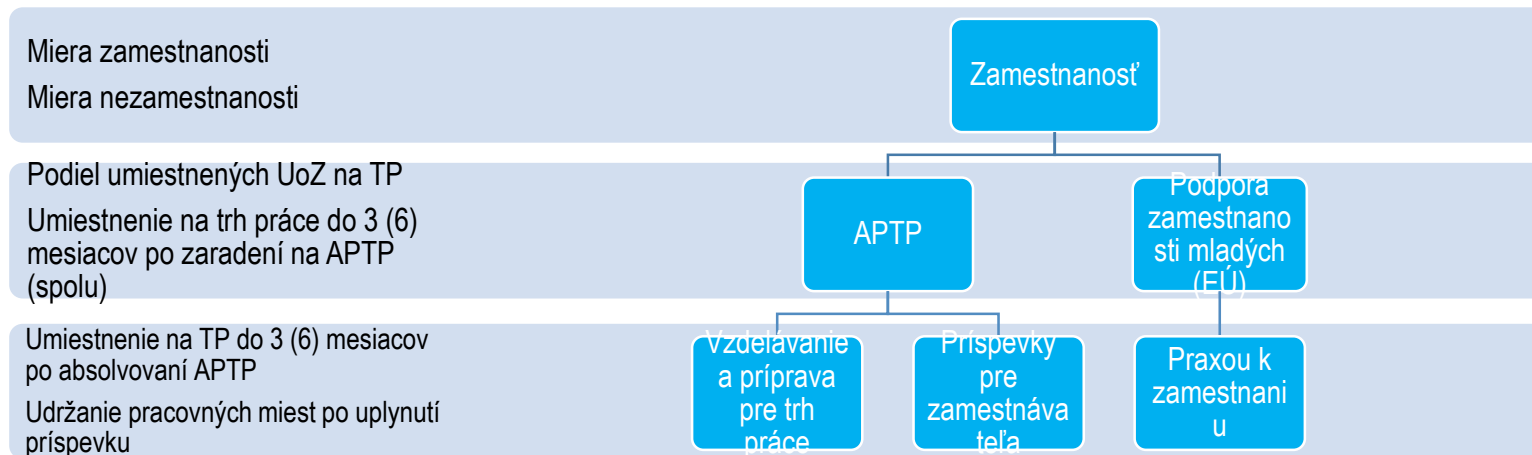
		2017	2018	2019	2020	Cieľ 2024	Cieľ 2030
Úmrtnosť odvrátiteľná zdravotnou starostlivosťou	SK	173,7	165,3	-	-		
(Počet úmrtí na 100-tisíc obyvateľov)	EÚ	-	-	-	-	145,3	119,6
Novorodenecká úmrtnosť	SK	4,5	5,0	5,1	-		
(Počet úmrtí v prvom roku života na 1 000 živonarodených)	EÚ	3,5	3,4	3,4	-	4,1	2,7
Úmrtnosť odvrátiteľná prevenciou	SK	238,7	241,3	-	-		
(Počet úmrtí na 100-tisíc obyvateľov)	EÚ	-	-	-	-	207,7	173,7
Očakávaná dĺžka života žien pri narodení	SK	80,7	80,8	81,2	80,4		
(Počet rokov)	EÚ	83,6	83,6	-	-	81,9	83,3
Očakávaná dĺžka života mužov pri narodení	SK	73,8	73,9	74,3	73,5		
(Počet rokov)	EÚ	78,3	78,3	-	-	75,3	77,4

- hodnoty sú nedostupné

Zdroj: Eurostat, OECD

PROGRAMOVÁ ÚROVEŇ – (NE)FUNKUJE UŽ 17 ROKOV

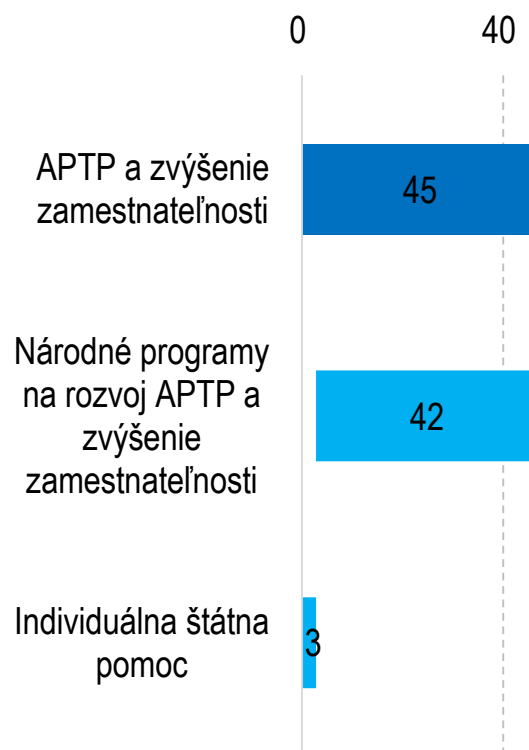
- Výdavky **štátneho rozpočtu** sú rozdelené do programov, podprogramov a prvkov
 - Na úrovni programu sa definujú zámery a ciele
 - Indikátory sa definujú minimálne na najnižšej úrovni

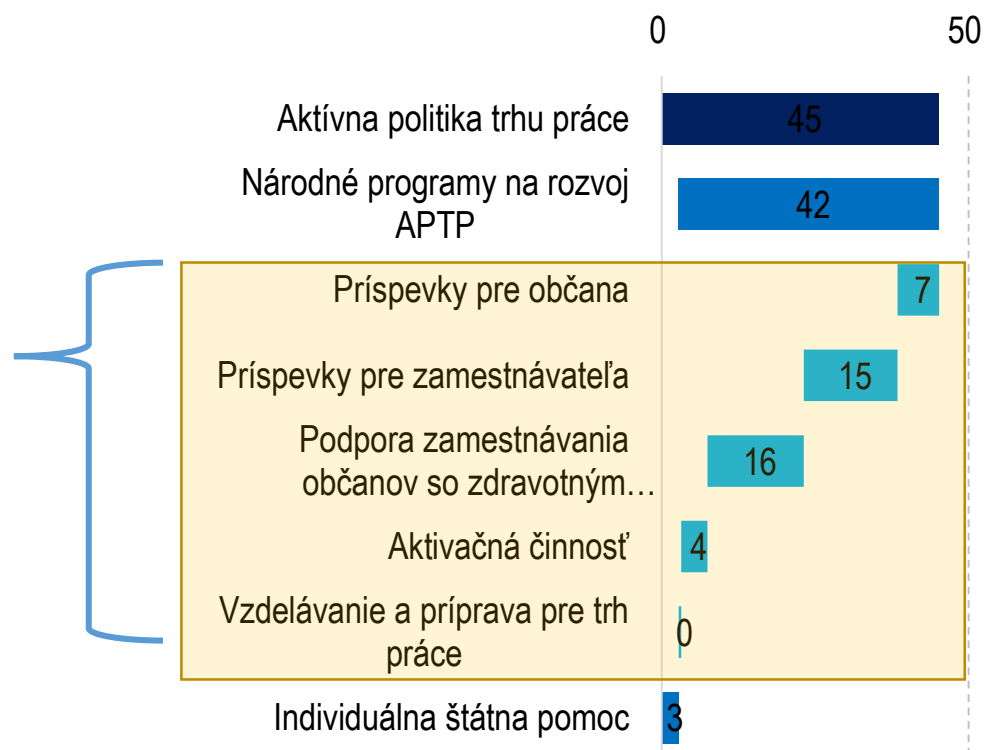
- Hodnotenie programového rozpočtovania:
 - Programové rozpočtovanie nefunguje (Rozpočet 2.0, 2019)
 - Programové rozpočtovanie stratilo dynamiku, stalo sa formalistickým a neprispieva k zodpovednosti za výsledky (OECD, 2019)

VÝDAVKY SÚ ČASTO ZBALENÉ DO JEDNÉHO CELKU

Aktuálna programová štruktúra

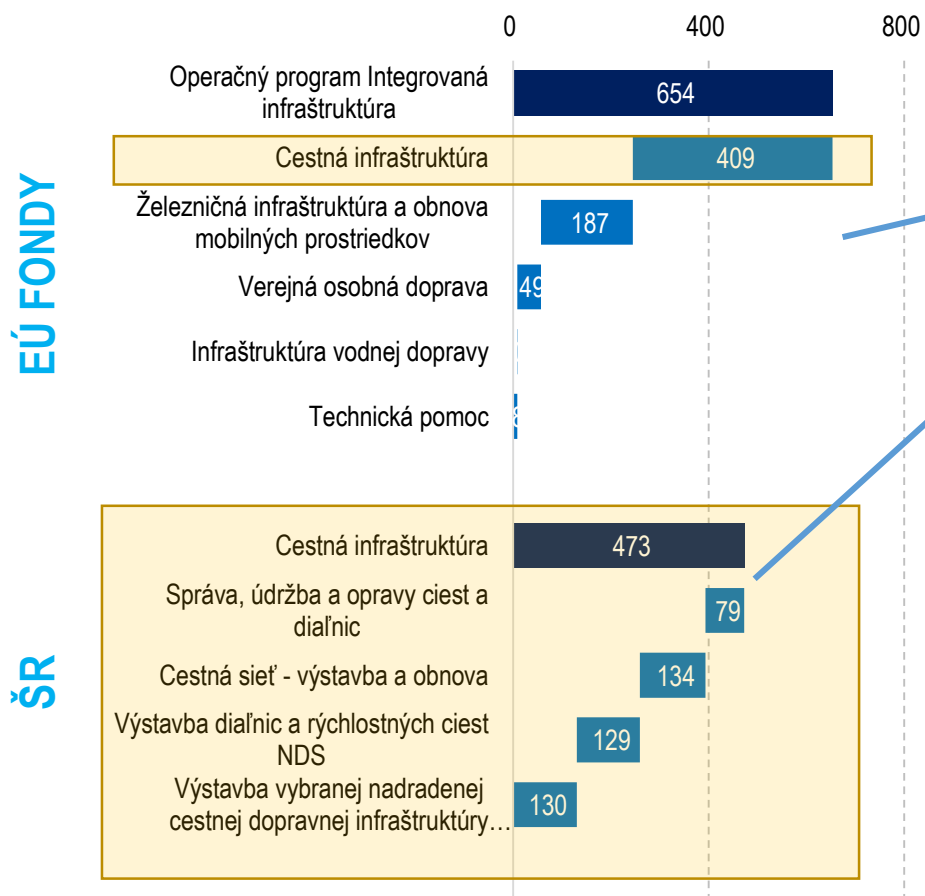

Navrhovaná programová štruktúra

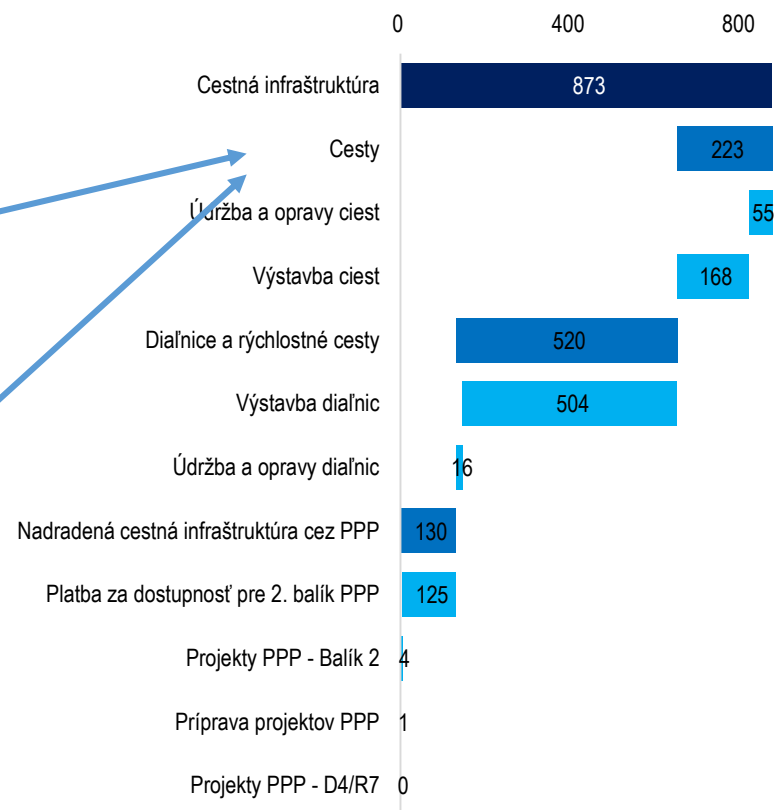

VYTVÁRAJÚ SA TIEŽ DUPLICITNÉ PROGRAMY

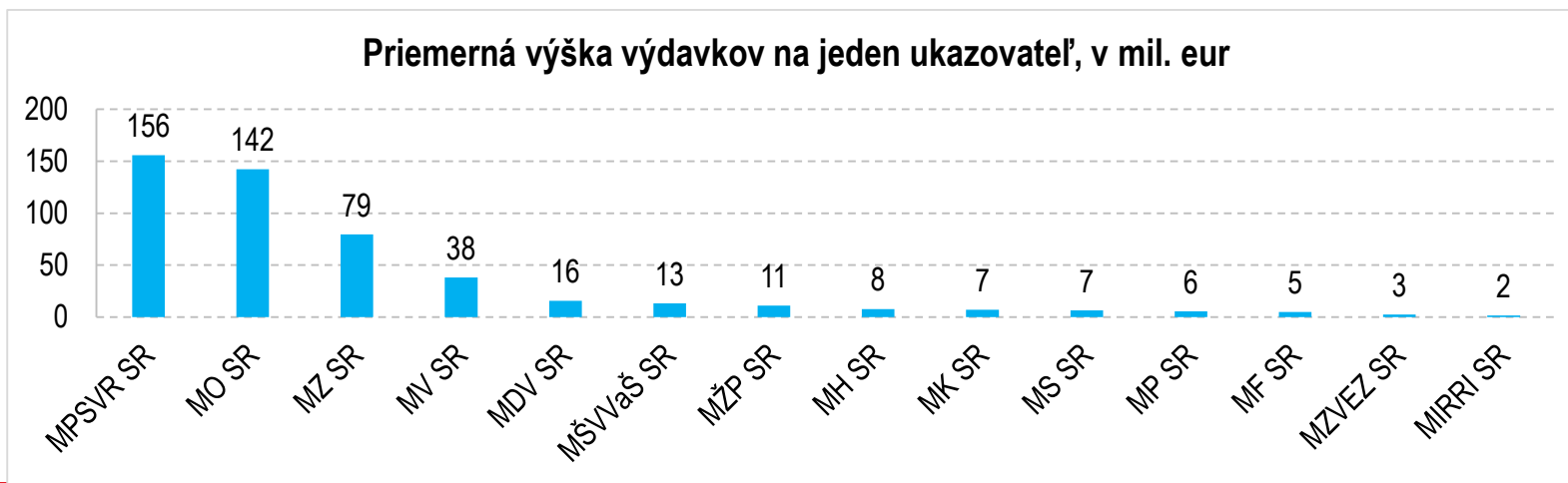
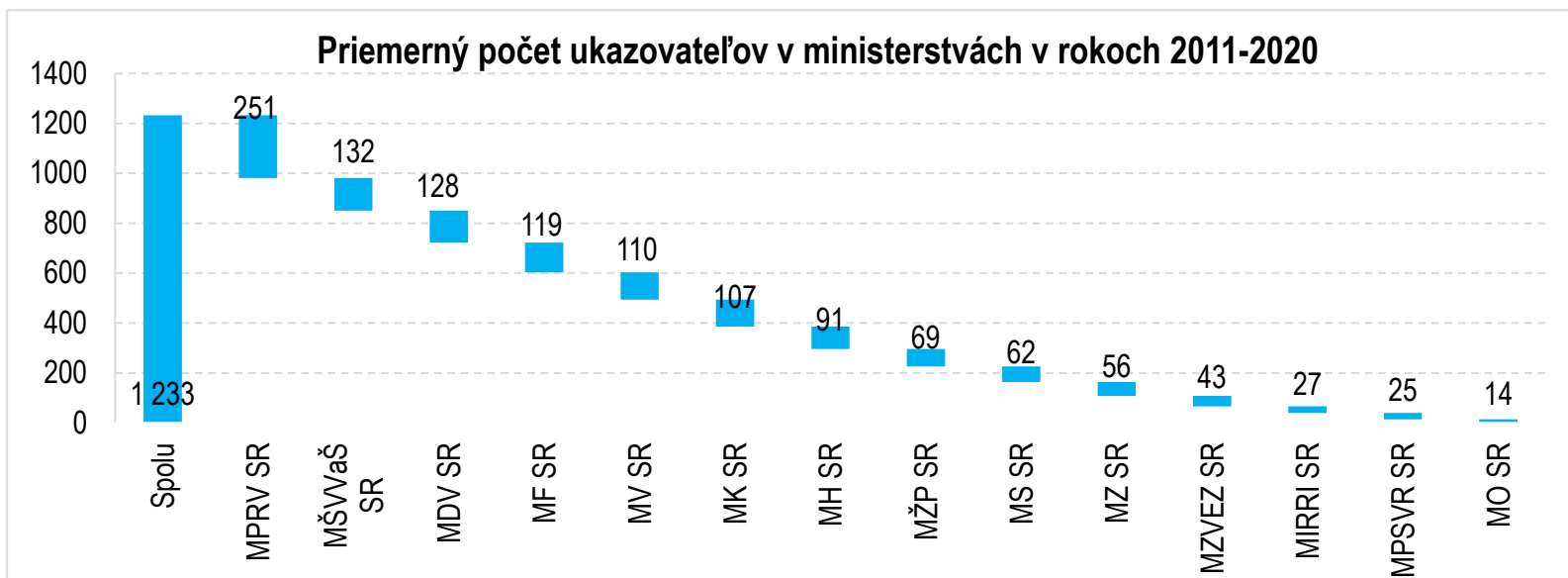
Aktuálna programová štruktúra

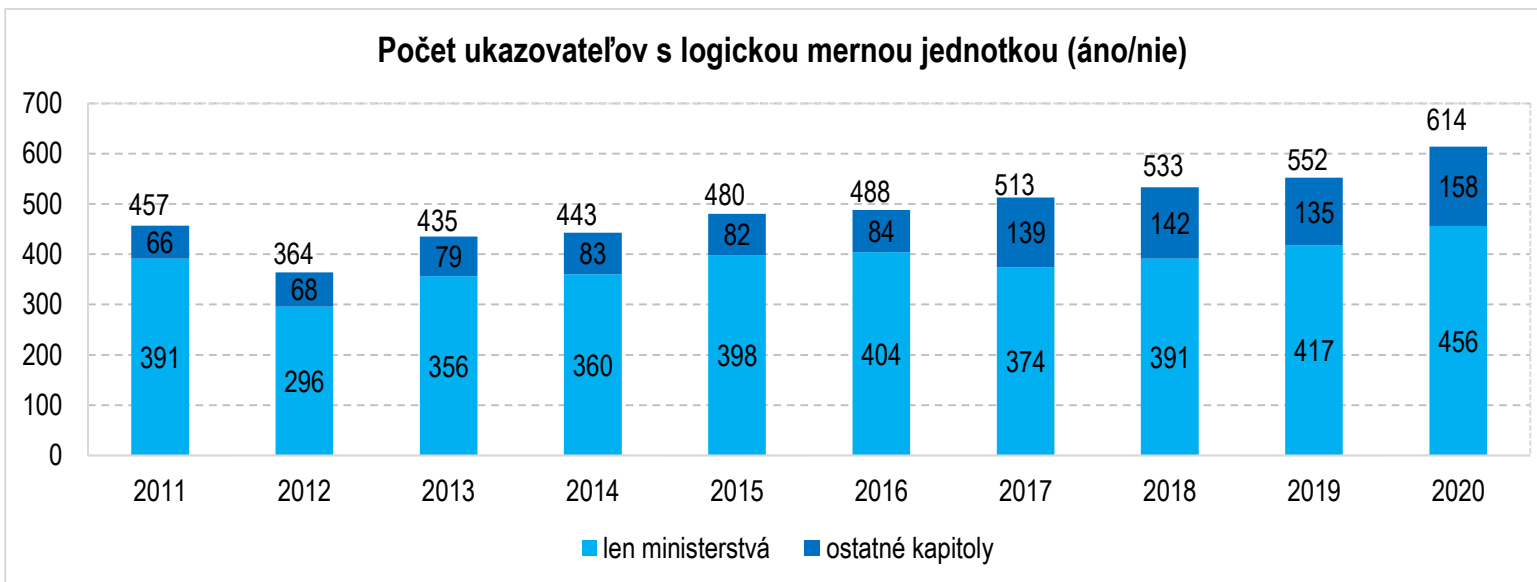
Navrhovaná programová štruktúra

UKAZOVATEĽOV MÁME DOSŤ...

... NIE VŽDY VŠAK POSKYTUJÚ RELEVANTNÉ INFORMÁCIE.

Kapitola	Ukazovateľ	Typ ukazovateľa	Plán/ Skutočnosť	2017	2018	2019
MH SR	Zvýšenie povedomia o agende lepšej regulácie	Výsledku	Plán	áno	áno	áno
			Skutočnosť	áno	áno	áno
MH SR	Zefektívnené využitie výdavkov zo ŠR na prevádzku IT	Výsledku	Plán	áno	áno	áno
			Skutočnosť	áno	áno	áno

HOCI ICH MÁME VEĽA, NEVYUŽÍVAME ICH.

- Len pre tretinu ukazovateľov (36 %) je možné vyhodnotiť plnenie plánu
- V troch štvrtinách prípadov sa dosahované výsledky výrazne líšili od plánu
- Navyše len pri tretine prípadov, kedy došlo k výrazným odchýlkam od plánu, sa upravujú ciele do budúcnosti.

Tabuľka: Príklady neaktualizovaných cieľov

Kapitola	Ukazovateľ	Typ ukazovateľa	Plán/ Skutočnosť	2017	2018	2019
MK SR	Počet aktívnych používateľov a návštevníkov	Výsledku	Plán	800 000	800 000	800 000
			Skutočnosť	690 066	623 838	506 173
GP SR	Počet previerok	Výstupu	Plán	45 000	45 000	45 000
			Skutočnosť	86 612	82 145	79 132
MP SR	Počet zdigitalizovaných dokumentov	Výstupu	Plán	12 000	12 000	12 000
			Skutočnosť	51 088	100 879	131 663

DOBRÉ UKAZOVATELE SÚ SMART

- Simple, Measurable, Achievable, Relevant, Time-bound
- Najčastejšie chyby:
 - Nemerajú stanovený cieľ.
 - nejednoznačné ukazovatele,
 - zle alebo vôbec nevyplnené hodnoty

Tabuľka Príklady zle stanovených ukazovateľov

Kapitola	Ukazovateľ	Merná jednotka	Typ ukazovateľa	Plán/ Skutočnosť	2017	2018	2019
MH SR	Zvýšenie povedomia o agende lepšej regulácie	logická	Výsledku	Plán	áno	áno	áno
				Skutočnosť	áno	áno	áno
MH SR	Zefektívnené využitie výdavkov zo ŠR na prevádzku IT	logická	Výsledku	Plán	áno	áno	áno
				Skutočnosť	áno	áno	áno
MZV SR	Uskutočnenie podujatia	logická (áno/nie)	Výsledku	Plán	áno/nie	áno/nie	áno/nie
				Skutočnosť			
MK SR	Projekt informatizácie kultúry	ks	Výstupu	Plán	áno	áno	áno
				Skutočnosť	áno	áno	áno
MK SR	Počet aktívnych používateľov a návštevníkov (v tis.)	počet osôb	Výsledku	Plán	800	800	800
				Skutočnosť	690	624	506
MDV SR	Počet nových zjednodušených životných situácií pre občanov, realizov. kombináciou elektron.služieb	počet	Výstupu	Plán	-	-	-
				Skutočnosť	-	-	-

AKO OPRAVIŤ PROGRAMOVÉ ROZPOČTOVANIE

1. Upratať výdavky do zmysluplných programov.
2. Znížiť počet ukazovateľov, zamerať sa na prioritné výdavky (úroveň programov).
3. Čo najširšie využívať výsledkové ukazovatele, najmä na úrovni programov.
4. Monitorovať a vyhodnocovať dosahované výsledky a zverejňovať ich.
5. Zverejňovať všetky merateľné ukazovatele s plánovanými a skutočne dosahovanými hodnotami.